

(ז) . אשר תחלת המלה יוד :

יאר יבל יבם די יה יין יחש יין ים ימין יעל יעד
יף יצהר ירח ירך יש ישיש ישפה יתר .

(ח) . אשר תחלת המלה נון :

נא נאד נב נד נדבך נדן נהר נו נול נום נח נחל
נחש נשף נך נכאת נכד נכח נכס נכר נמל נמר
נין נס נעל נער נפך נפש נץ נצח נצר נר נרד
נשכה נשם נשר נחב נהר .

בכלל השני . אשר עין הפעל מאותיות ו' .

יסודי הפעלים .

(ט) . איב חור עור עות צוח רוח תוח . ומן
השניים; חו טו כו לו עו צו קו שו .

יסודי השמות והמלים .

(י) . בין נו גיו דו רוב דור הין זהו וזו זין הוח
חור חיל חיק שוח יין לו לול לויחן ליל מום נו
נול נין עור צואר רוח שוא שי חיש .

בכלל השלישי . אשר בכל אותיות הכפולות
האחת נופלת .

יסודי הפעלים .

(יא) . ששא . ומן השניים : בב ישש שש תח

יסודי השמות .

(יב) . גבת רח חכר סס רחח שפיפון .

אחרי כל הפרטים האלה אקוה כי לא יקשה
הדבר על כל חלמיד להתבונן בסדר הפרטים
במחברת מנחם . ואם ישמור שלשה הכללים
הנוכרים בתוך לבו , ואת הפרטים ישים למראה
עיניו לראות אם התיבה המבוקשת איננה בתוכם ,
לא יפוג לבו עוד על מקום המחברת לכל תיבה
מסופקת מכתבי קדש .

אמנם יש להעיר כי מנחם הביא הרבה פסוקים
ומלים מכתבי קדש במחברתו שלא במקומן , פצם
עם באור רחב ופעם בבאור קצר , ופע' בלא באור כלל,
מבלי הוכיר אותם שנית במקומות הראויות להם .
ויקשה על התלמיד למצוא את מקומם מבלי
חפוש הדק הישב דף אחר דף , ע"כ אמרתי לסקל
המסלה גם בזה . והנני נותן לפניו כל הפסוקים
הזורים אשר הובאו במשך העינים בכל שרש
ושרש . ואלה הם :

אבח . תאבהו לישועהך יי' הלים קיש . מהאב
אנכי את גאון יעקב עמוס ו . גרסה נפשי
לחאבה תלים קיש , הוברי שמים ישעיה

היוצאים משלשת הכללים הם אלה .

בכלל הראשון . אשר הפא או הלמד אות
מאותיות הניא .

יסודי הפעלים .

(א) . אשר פא הפעל אלף :

אבר אבה אבל אבק אבר אנר אגר אידב אדם
אהל אודא אהב אול און אור אחר אירב
אים אבל אכף אלח אלם אלף אלץ אמל אמן
(אומן את הדסה) אמץ אמר אנח אנף אנק
אנש אסף אסר אסר אסס אצר ארב ארג ארד
ארך ארש אשם אשר . ומן השניים : או אץ אר .

(ב) . אשר פא הפעל יוד : יחש . ומן השניים : יף .

(ג) . אשר פא הפעל נון :

נאם נאף נאץ נאק נבד נגן נהג נהל נהק נהר
נחל נחם נחר נחש נעל נעם נער נפש נצה
נצר נסח . ומן השניים : נב גל נם נס נע נף
נץ נק נר .

(ד) . אשר למד הפעל אלף :

ברא שמא סבא צבא צמא קמא קמא קרא רפא
שנא ששא . ומן השניים : דא שא סא רא .

(ה) . אשר למד הפעל הא :

גבה כמה תוח תמה . ומן השניים : גה כה
לה מה קה רה תה .

יסודי השמות והמלים .

(ו) . אשר תחלת המלה אלף :

אב אבוי אבל אבן אבנש אבס אבק אברך אבל אבס
אבסון אבן אבף אגרשל אגרוף אד אדין אדם
אדן אדר אדרגוריא אדרורא אדרכנים אדרע
אדה אהיה אהל או אוכל אולי און או אוא
אווב און אוזקים אור אורח אור אחר אהירן
אהלי אחמתא אחר אחשדרפנים אחשטרן אש
אסד אשון אשר אי אץ אל אין איש אישון
אית איתן אד אכוב אכור אבל אכן אכר אל
אלנבש אלוה אלח אלם אלמב אלף אלץ אם
אמן אמש אמח אמתחת אן אנך אנק אנש
אסוך אסון אסס אסף אספות אסר אף אפד
אפוא אפל אפן אפס אפע אפר אפריון אפרח
אצבע אצל אצעדה אצר אר ארבל ארבע
ארגו ארח ארץ ארמון ארץ ארע ארץ ארשת
אש אשד אשך אשכל אשכר אשל אשם אשמן
אשמר אשנב אשף אשפף אשר אשרנא אשתולל
אשתונן אח איתון איתיק אתמול אחנן אחר .

שמת מנחם בשרשי לשון הקדש

משמשות או מלאכתיות בכל יתר המקומות, וע"כ לפעמים נופלות מן השרש לגמרי, אבל כל שרש אשר לא מצא אות. ממנו נחסר בכל מקום בכתיב קדש חשבהו מן השלמים, ולפי כלל זה יש הבדל גדול בין שמתו ובין שמת האחרונים, כי לשמתו לא נוכל לומר מן נב"ח יצא תפח לצבת כאשר נאמר מן נשע יפיע תפיע לשעת, כי אלו היה כן היה מביא שרש נב"ח בערך נב, כאשר הביא שרש נפל בערך פל, ושרש ננע בערך גע, ושרש נשע בערך שע, אמנם לשמת האחרונים מן הדין לומר יצא תפח לצבת כנוכר, והדמשל הורה יהיה לדגמא לכל יתר השרשים, ואם יפענן הסוענן מן המדקדקים האחרונים לאמר כי כל אלה אשר הביא מנחם ספ"ט נון הנראים כשלמים, הם באמת מנורת החסרים, אמנם שלמים הם או לסבת היותם מבנין הדגוש, או מפני שהע"ן שלהם מאותיות אהח"ע אשר אינם מקבלים דגש לחשלום ספ"ט; אוכל להשיבם כי מצאנו הרבה פעלים בבנין הדגוש אשר פאיהם נון ועייניהם מן אהח"ע, כמו נאץ, גהל, נהל, נער, ואין בהם דגש תוך הע"ן, וגם לא נשתנה היריק פאיהם לצירי, כאשר נשתנה במלת באר, אחר, וכאלה, ובכל זאת נקראו גם אלה בפי האחרוני בשם חסרי פ"ן, ועוד מה יאמרו על שרש נב"ח הנוכר לעיל אשר הוא מבנין הקל והע"ן שלו איננו מאותיות אהח"ע?

אחרי הדברים האלה יש להוציא משפת מנחם שלש כללים והם:

- א. כל שרש אשר הפא או הלמד אות מאותיות הניא, או אשר העין ממנו ויו או יוד, הן נופלות.
- ב. בצוני במלת נופלות שלפעמים נופלות ונשמעות לגמרי, ולפעמים הן נפלות לשרש.
- ג. כל שרש אשר העין בו מאותיות וי נופלת כמו כן.
- ד. כל האותיות הכפולות בשרש האחת נופלת בהן.

כבר הארכתי בהקדמתי למחברת מנחם על דבר שמתו בכלל, ופה אוסיף דברים אחדים על אודותיה בפרט, ומגמתי במאמר הזה להועיל לתלמידים אשר אולי יקשה עליהם החפוש בסדר השרשים במחברת.

דע כי אין לשמת מנחם, לא נחים ולא חסרים ולא נפולים בשרשי לשון הקדש, כי כל אלה התחזשו ראשונה מאת המדקדק הגדול ר' יהודה היונן, ואחריו נמשכו יתר המדקדקי הספרדים, כמו ר' יונה ו' גנאח, ור' אברהם ו' עזרא, ור' דוד קמחי, ויולחם הרבה מן הקדמונים והאחרונים, וא"כ אם יש לתלמיד להתבונן באיזו מלה עברית מכתבי קדש לפי שמת מנחם, ראשית דרכו להשליך מחוכה את אותיות המשמשות שמלאכתו בינה. והנותר הוא לשרש המלה, ולפי זה יתחייב לפעמים כי יהיה שרש בעל אות אחד, או בעל שתי אותיות, כי אם נעזוב דרך משל היו"ד והתי"ו והה"א ממלה ידעתה שחר, יהיה הנותר לשרש אותיות דע שהוא בעל שתי אותיות, וכן אם נשליך ממלת נהה ודו את הג' ווין והה"א והתי"ו ישאר ד לבדו לשרש שהוא בעל אות אחד, וכאלה רבות אין מספר. אמנם יש שרשים רבים יוצאים מן הכלל הזה כאשר אפרטם פה למטה, ואין רצוני בזה לומר כי מנחם גם הוא חשב בפרטים האלה שהם נחים וחסרים כאשר הודלסו בעיני המדקדקים האחרונים, רק כי חשבם הוא לשלמים, ואע"פ שמצאנו גם לשפתו שהאלף נשרשת בשרש אבד, אנר, אחז, אמר, ברא, קרא, רפא, וכדומה, לא היו שוים בעיניו בעבור מנוחתם המקרית במלת האבד. האמר, קצאת, לתת להם שם חדש בנורות לקרוא להם נח"אל"ף, וכן לא היה נכון ברעהו לתת שם חדש לשרשי נאם, נאף, נאץ, וכאלה אשר פאיהם נון, לקרוא להם חסרי פ"א לסבת השמטתם המקרית, בשרשים אחרים אשר פאיהם גם כן נון, כמו בשרש ננש, נפל, נשך, וכדומה, כי בכל אלה אשר לפעמים מצא אותיות נחים או חסרים במקומות אחרים, גור אומר שהם אותיות

שמת מנחם

יש להקורא לבקשם במקומם .
כבת . כשישן בה עין חלים ז' .
כך . ויחבבנו גאות עשן ישעיה ט .
כנס . בכס וקצף דניאל ו .
כץ . בצאתיו וגבתי ויהוקאל מז .
כצק . ובצוק העתים דניאל ט .
כר . וכברית מכנסים מלאכי ו , הגרי שמים ישעיה מז , הגרי החצים ירמיה נא .
בשר . אף כי לעבד משולו בשורים משלי יש .
בת . נכללו בו כל עיני בית ובתים .
גב . וסור אל משמעתך ש"א כב , אכן סר מר המות ש"א טו . יתגוררו יסורו בי הושע ז , שהה גם אתה והערל חבקוק ב , שן רועה ורגל מוערת משלי כה , וכבנר עדים כל צדקתנו ישעיה סד , גל נעול מעין החום שיר ד .
גבה . הרבה מן הרקוק , וחלה ארץ מצרים בראשית מז , כמתלהלה הורה וקום משלי כו .
גד . והממלאים למני ממסך ישעיה סה .
גמא . מנמת שניהם חבקוק א .
גר . וממנשה נפלו על דוד דה"א יב , נפלו עליה ממנשה דה"א יב , מיום נפלו ער היום הזה ש"א כב , חבלים נפלו לי בנעמים הלים מז , ויפלו חבלי מנשה יהושע ז' , מלא מסך וינר מזה הלים עה , סרץ נחל מעם גר איוב כח .
גרש . ויגרם בחצץ שניו איכה ג , גרסה נפשי לחאבה הלים קיש .
דב . ולאדיב את נפשך ש"א ב , ויחך כיון הסוב שיר ז .
דוד . כידודי אש יתמלשו איוב מא .
די . בדי שופר יאמר האח איוב לש .
הג . גינת הביתן אסתר ז .
הי . הרבה מצניני הוקדוק , ע"ש . פור עצמות חונך תלים נג . ועוד כאלה אשר הכנינו בסוף התיבה יורה על אל .
הן . ותהינו לעלות ההרה דברים א .
הר . לא כרת שרך יחו' ין . ושררך אנן הסהר שיר ז .
מחברת זו . כולל הרבה משימושי היין .
זבח . אונים כרית לי תלים מ .
ז . מויר רעב דברים לב .
זק . איך הצר שוה בנזק המלך אסתר ז .
זר . מחלקה הח' . ותורני חיל ש"ב כב . מחלקה הו"ו וממורים קרה איוב לו . התוציא מורות בעתו איוב לח . מחלקה החי"ת . לא ינוא ממזר דברים כג . כחלקה השית . נור אלהיו על ראשו במדבר ו , גוי נזרך ירמיה ז .

מו , מה נהנת נבא לך חבלים ירמ' כב .
 והרבה מדקדוק הלשון .
אבוי . חלפו עם אניות אבה איוב ט .
אברך . כי לי תכרע כל ברך ישעיה מה , נברכה לפני י"י הלים צה , ויברך הגמלים ברא' כד .
אגף . וגסין גר נשיר ליה דניאל ז , ולה גפין ארבע שם , וכן נמצאו במחברת גף .
אגר . ינדהו בהרמו חבקוק א , הורע במגורה חגי ב , נהרסו מסגרות ואל א .
אגרוף . ונחל קישון גרסם שופטים ה .
אדב . מדינת נפש וקרא כו .
אדם . לעות אדם בריבו י"י לא ראה איכה ג , אדם ביקר בל ילין תלים מט .
אדר . נאור אחה אדוי תלים עו .
אהה . הה ליום יחוקאל ל , ונחה נהי נחיה מיכה ב , נחה על המון מצרים יחו' לב , וינהו כל בית ישראל ש"א ז , ולא נה בהם יחו' ז , אדוי מלכך איפוא הושע יג .
אזר . ותורני חיל ש"ב כב , וירפו את שבר בה עמי ירמיה ה , כי נצו וגם נעו איכה ד , ון יפקד עליה ישעיה כו .
אהו . ואחורתי באוניכם איוב יג , ואחירת אדוין דניאל ה . אחרך שומע לי איוב טו , כתר לי זער ואחרך איוב לו , יחזה דעת תלים יש .
אט . אחנהלה לאמי בראשית לג .
איל . הנחמים באלים ישעיה נו , כאלה נובלת שם א , כאלה וכאלון שם ו . גם נזכרים הם הכתובים בשרש אל .
אלף . מלפנו מנהמות הארץ איוב לה .
אנך . נאספו עלי נכים תלים לה .
אף . אפאיהם דברים לב .
אראל . חלה ארץ על בלימה איוב כו , בניו לחלפוי' שיר ד , והיו דראון ישעיה סו .
אשתוללו . מסעף פארה במערצה ישעיה י , והשרש שרשיה וחמלא ארץ תלים פ , וצאצאי ישרשו איוב לא , ובכל תבואתי תשרש איוב לא , ושרשך מארץ החיים תלים נב , הן לשרשי הן לענש עזרא ז , לכבנתו אהותי כלה שיר ד , ויחרגו ממסגרותיהם תלים יח , ויעקוהו ויסקלהו ישעיה ה , סקלו מאבן ישעיה סב , והפע כמו אופל איוב י . וזה האחרון עצמו ירמיה נון . עיין כל השרש עד סוף הענין בכללי הרקוק .
בהקדמת מחברת בית . כל סאון סאן ברעש ישעיה ט , תרגלתי לאפרים הושע יג , והרבה בעיני דקדוק , מלבד שרשי האחרים הכלולים בה אשר אין לפרשם פה ,

שטת מנחם

יא

מס. ימי מלאכתו ויק' ח. וכל יתר שרשי מלא. המסוי את לב העם יהושע יד. כמסס נוסס ישעיה י.

מסך. טוב ילד מסכן קהלה ד. וחכמת המסכן בויה קהלה ט. ארץ אשר לא במסכנת דברים ח.

מץ. וימציאו בני אהרן ויק' ט. לשון שחיטה. אם נא מצאתי חן בראשית ל. וכל שאר לשון מציאה.

מר. כעת במרום תמריא איוב למ. שור ומריא ש"ב ו.

נב. בעד החלוק נשקפה ותיבב שופטים ה.

נגב. חרבו המים בראשית ח.

נד. נכאו מן הארץ איוב ל. תהגו אך נכאים ישעיה טז. ובידו אנך עמוס ז.

נכאת. ויראם את כל ביה נכחה מ"ב ד.

נ. ואחריתו יהיה מנון משלי כט. העיר. הוינה צפניה ג.

נף. נפתי משכני מר אהלים משלי ו.

סא. כי כל סאון סאון ברעש ישעיה ט.

סך. כי אם אסוד שמן מ"ב ד.

סל. המסלאים בפו איכה ד. סלון ממאי יזוקאל כח. סרבים וסלונים שם ב.

ס. על פניו כסוה שמוח לד. וברם ענבים סוהה סאון בראשי מש. אשר נסוני אבותיכם תלים צה. נסתם את ה' שמות יז.

סף. אסף אורם ובהמה צפניה א. אסף אסיפס ירמיה ח.

עם. והניף ידו על הנדה בעים ישעיה יא.

עף. מבין עפאים יתנו קול תלים קד.

פל. הפל מבלי מלח איוב ו.

פר. ותארכנה פארותיו יזוקאל לא. כל פנים קבצו פארור יואל ב.

צאן. צנה ואלמים כלם הלים ח. ונמצא גם בעד צן.

צע. אהל בל יצען ישעיה לג.

קב. נקבה שוכך בראשית ל.

קל. וקלקלן על כבודך חבקוק ב.

קם. קימו וקבלו אסתר ט.

רם. כרם זלות לבני אדם תלים יב.

ר. ככן רזה ישעיה נח. אריוך דמעתו שם מז.

של. ונשל הברזל דברים יט.

שן. על שושן עדות תלים ס.

שף. שפיץ עלי ארז בר' מש.

שרף. ונשאר דודו ומסרפו עמוס ו.

תא. והתאווהם לכם במדבר לד. תאות נבעת עולם בראשית מש.

תך. והם תכו לרגליך דברים לג.

זרע. והם יענו את יזרעאל יהושע ב.

חב. וחיבתם את ראשי למלך דניאל א.

חז. שמאל בעשותו ולא אחז איוב כג.

חר. לאכול את הראיהם ישעיה לו. למחראות עולם מ"ב י. מכאן ראייה כי מנחם קיים את הכתיב ולא הקרי. והקרי פירוש על הכתיב.

טא. כפיש חוצות אדיקס ש"ב כב.

טח. בשחזות חכמה איוב לח. חצפת בשחזות תלים נא.

טל. ונשל החול משלי כז. אנכי נישל עליך ש"ב כד.

ככר. כר נרחב ישעיה ל. ולבשו כרים הצאן תלים סה. ויכרה להם כרה גדולה מ"ב ו.

כל. מבלתי יכולת במדבר יד. כלאתי רגלי תלים קט. לא תכלא רחמך הלים מ.

כנ. כלא ולא אצא תלים פח. אדני משה כלאם במדבר יא. ובגתי כלאים החכאו ישע' מב. לא תורע כרמך כלאים רב' כב. וכנה אשר נשעה ימיך תלים פ. ועמד מנצר נרשים כנו דניאל יא.

כעז. די מלח היכלא מלחנא וגו' עזרא ד.

כעם. שקול ישקל כשני איוב ו. כי מרוב שיחי וכעשי דברתי ש"א א.

כר. סנרתיך ומלרתיך יזוקאל פז. כלי חמס מכרתיים בראשי' מש. איש מאת מכרו מ"ב יב. לבד ממכרו על האבות דברים יח. והא הכיור והא כנו שמוח ל.

כרש. יכרסמנה חזיר מיצר תלים פ.

כתר. ארזיו ורבעי זרית תלים קלש נ.

לאט. לופה בשמלה ש"א כא. וילש פניו באדרתו מ"א יט. פני הלוש הלוש ישעיה כה. ושפתם בבלם במלמן ירמיה מג. ותנא אליו בלש שופטים ד.

לב. בלבת אש שמוח ג.

להג. הנית לבי תלים מש. והגין לבי תלים י.

לו. כמעד איש ולוית סביב מ"א ו -

לוז. ללאות חבלת שמות כז.

לח. מלווח עלי שיח איוב ל.

לך. שועלים הלכו בו איכה ה. אם יהלך איש על הגחלים משלי ו. ויבא הלך ש"ב יב.

ל. הרה ללח ש"א ד.

לע. ילע קדש משלי ד. ואפרתיו יעלצו דם איוב לש.

לף. ואאלףך חכמה איוב לג. פן ראלף ארחתו משלי כב.

מד. ויכרת את מדויהם ש"ב י. איש מדון מ"ב כא.

מח. יען מחאך יהו' כה. ימחאו קף ישע' נה.

מל. אנכי מלאתי כח מיכה ג. ער יום מלאת

השמטות במחברת מנחם לפי תשובות דונש

מחלקה הא'. הן עוד היום גדול (ברא' כש ז). עיין תסנות ותחינו 59.	הן .	בהקדמת מנחם דף ד ע"ב במקום אסור באוקים צ"ל בוקים יעברו (ישעיה מה יד).
הרים נולו מפני י"י (שופטים ה ה). עיין תסנות הרות 33.	הר .	עיין תסנות האוקים 61.
מחלקה הר'. ועתה פתוחה יחד (תלים עד ו). עיין תסנות יחר 63.	חר .	אות ת ביום הת י"י (יהושע יב), חנה בני לבך (משלי כב כו). עיין תסנות הת 96.
מחלקה הא'. חשף י"י זרוע קרשו (ישע' נב י). עיין תסנות מחספס 67.	חסף .	אסר . איסרים כשמע לערחם (הושע ז יב). עיין תסנות איסרים 34.
מחלקה הג'. איה מעון אריות (נחום ב יב). עין אדם (זכריה ט א). עיין תסנות עין יעקב 80. ובמחלקה הד'. עם עני ודל (צפניה ג יג). עיין תסנות וענה 79.	ען .	בל . מחלקה הששית . נבל נבלה ידבר (ישעיה לב ו). עיין תסנות לבלה 17, ובמחלקה השמינית . כנבול עלה מספן (ישעיה לד ד). עיין תסנות לא יבול 16.
מחלקה א'. מקל תפארה (ירמיה טח יו). עיין תסנות פארור 35.	פאר .	בש . מחלקה השלישי . יבש היה כעץ (מיכה ד ה). עיין תסנות יבש 30.
מחלקה הא'. צעקה הנערה (דברים כב כג). צעקה עניים (תלים ט יג). עיין תסנות ויצעקו 91.	צעק .	נאל . מחלקה הרביעית . גאלי הכהנה (נחמיה יג כט). עיין תסנות ויגאלו 56.
מחלקה הא'. רוצה י"י את יראוי (תלי' קמו יא) עיין תסנות רצותי 35.	רין .	נד . מחלקה השלישית . מספר צערי אנידנו (איוב לא לו). עיין תסנות הגידו 54.
מחלקה הג'. מריקים שקידם (בראשית מב לה). עיין תסנות שק 95.	שק .	גע . מחלקה השלישי . ואתה עיף ויגיע (דב' כה יד). עיין תסנות ויגע 30.
מחלקה הד'. שנים שנים באו (בראשית ז ט). עיין תסנות שנים 31.	ש .	דנ . והדנה אשר ביאר (שמות ז כא). עיין תסנות וידגו 57.
שחקף סמנו (קהלת ו י). עיין תסנות תקופת 37.	תקף .	הי . דף ע"א : בלמוד מלה עומדת במקום שנים, נשמט אל תאכלו סמנו נא ובשל סבושל במים (שמות יב ט). עיין תסנות אל תאכלו 48.

יהי בכלותי הדפסת ספרי מנחם ודונש ורבינו תם
צלחה עלי רוח השיר ואשא משלי ואומר

ה

אמנם אף אם הרע לך בימי חיך
ויהפך לאויבים כל אהביך ורעיך
גרשוך מהסתפח בצל נחלתך
זכר נא כי ספרך הלא יגיד תהלתך
מה ישפטו חכמי זמננו בשומם עין
במחברתך ? טובים דודיה מיין.

ו

לך יאתה תהלה ! אתה קמת ראשונה
להורותנו לשון הקדש שפת אבותינו
תפרש אמרות טהורות בשום שכל והבניה
ואיש עוד אין בארץ כי יעבר לפנינו
מי כמוכה בחכמים אשר לבו ערב
לגשת אל המלאכה העצומה וקרב ?

ז

לרב שלמה יצחקי היית לעינים
ממחברתך לקט ונתן אל כליהו
מבורך דלה וישק כל צמא למים
ורב תלמידיו גם המה מלאו אתריהו
מי לנו כראש הפרשנים חכם וישר
ומי כרבינו תם נכדו דבר יפשר ?

ח

מה רב טובך אלהים צפנת לעבודך
כי אותי חנות להקים שם בישראל
כה תוסיף לי כל הימים ברוב חסדך
אמץ זרועי ובידי תן כח ולא
הציל ספרי קדש מעושק עש ורמש
יהי זה חלקי מעמלי תחת השמש.

א

מיום ברוא אלהים האדם על הארץ
ברא גם שכלות וכסילות אהבה ואיבה
כל היום איש על רעהו יפרצו פרץ
לא ישקמו לא ישליו עד זקנה ושיבה
מה רבה רעת האדם ומחשבותיהו
מז רבה המשטמה חרפת חלקהו.

ב

אך יקום איש חכם, אצר רוח בינה
בתפניו, אך יוציא ספר חכמה ורעת
כעדת דבורים תסבינה פרח ושושנה
לא למוץ הדבש—אך לחת בו מנרעת
מה רבה האולת וכל תולדותיה !
מה רבה המכשלה—כלימת בעליה !

ג

הלא כל אלה מנחם הנעים קרוך
אך קמת עליה בספרך המחברת
בטוב טעם ערכת, רעיך עטרוך
לא לבחור הטוב אך בקש הנעדרת !
מה ארבה לשונם ! כלו לשון ריב ומדון
מה עתקה דברם דברי תהפוכות וזדון !

ד

דונש בן לברט ראש משנאיך ומחרפיך
פער פיהו לבלי חק וילמש לשונו
החמרמר על ספרך ויאמר להדפך
הרים קולו שמים עד נחר גרונו
מה מצא בך עול ? הלא עדים כלנו !
מה צעקתו ? הלא רבינו תם עמנו !